

Toruń, 14.12.2023

Prof. dr hab. Krzysztof Białowicz
Wydział Sztuk Pięknych
Uniwersytet Mikołaja Kopernika
w Toruniu

**Recenzja rozprawy habilitacyjnej dr Adama Świerżewskiego
w dziedzinie sztuki, dyscyplinie sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki**
sporządzona w związku z postępowaniem habilitacyjnym
prowadzonym na Akademii Sztuki Pięknych w Gdańsku.

Dane o Habilitancie

Dr Adam Świerżewski jest absolwentem Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku, gdzie w 2004 roku obronił dyplom magisterski. Praca artystyczna nosiła tytuł „Projekt identyfikacji wizualnej dla Szybkiej Kolei Miejskiej w Trójmieście”, a jej promotorem był prof. Janusz Górski. W 2016 roku, na macierzystej uczelni habilitant uzyskał dyplom Doktora Sztuki. Praca doktorska nosiła tytuł „Prototypowanie idei. Komunikacja wizualna w budowie tożsamości marki”, a jej promotorem był prof. Sławomir Witkowski

Od 2010 Dr Adam Świerżewski jest zatrudniony na Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku, obecnie na stanowisku adiunkta i kierownika pracowni Identyfikacji Wizualnej – Projektowania Systemowego. Jego wcześniejsze doświadczenie zawodowe rozpoczęło się w 2000 roku i było powiązane z pracą grafika w takich firmach, jak Young Digital Planet i Yapan. Równolegle działał on we własnym studiu reklamowym oraz był powiązany z konsorcjum uDock, a od 2016 roku zaczął piastować

wać stanowisko prezesa zarządu spółki Czarnym Drukiem zajmującej się działalnością eventową i gastronomiczną.

Dorobek twórczy

Działalność artystyczna dr Adama Świerżewskiego skupia się przede wszystkim na identyfikacji wizualnej. W dostarczonej dokumentacji znajdują się dokonania od roku 2016, czyli po uzyskaniu tytułu doktora. Istotnym jest fakt, że wszystkie prezentowane realizacje miały charakter wdrożeniowy i wpisały się w społeczno-kulturalno-instytucjonalny pejzaż Trójmiasta. Prawie za każdym razem pomysł tego dizajnera opiera się na silnym znaku, który powielany na różnych nośnikach, reprodukowany w różnej skali dobrze reprezentuje swoją rolę – kojarzy ze sobą obszary o różnej intensywności, nadaje im kod. Takie realizacje, jak Gdański Tydzień Demokracji (2017–2021), Sopot Jazz Festival (2019), Biografie Gdańskie (2020-2022), Sopockie Spotkania Kobiet (2020) to idee współbrzmiące mocnym sygnetem. Loga wychodzące spod ręki dr Adama Świerżewskiego oparte są na dobrej relacji z typografią, szukają wspólnej przestrzeni, są czytelne – czytelny jest zamysł, który tłumaczy ich rolę. W dorobku dr Adama Świerżewskiego pojawiają się też publikacje: „Miasto dialogiczne i inne teksty rozproszone”, „Przy wspólnym stole”, „Natka Pietruszka”. Występuje w nich jako ilustrator, osoba, która kontroluje układ tekstu. Poza zleceniami z obszaru szeroko rozumianej kultury pojawiają się w jego dorobku pozycje powiązane z biznesem: Kompleksowe opracowanie standardów identyfikacji wizualnej firmy informatycznej Kim-puting oraz projekt tożsamości wizualnej dla startupu beONE. Cechuje je przejrzystość wypowiedzi i precyzja wykonania w stosunku do dedykacji, czyli komu i czemu mają służyć. Prezentację aktywności habilitanta uzupełniają projekty plakatów. Sterylne, przemyślane kompozycje oparte przede wszystkim na układach literniczych z uzupełniającą je grafiką przede wszystkim „komentują” koncerty (Jan Garbarek Group, Pamiętajmy o Osieckiej, Organek, Skalpel). Dr Adam Świerżewski nie jest artystą efektownym, ale efektywnym. Jego język projektowy opiera się na analizie bodźców, środowiska, tradycji, czyli analizie tego co kształtuje rozumienie przekazu graficznego.

Projekt habilitacyjny

Dziełem habilitacyjnym dr Adama Świerżewskiego jest zestaw prac o nazwie „6 x odbiorca. O odpowiedzialnym projektowaniu”, który jak sama nazwa wskazuje, składa się z 6 projektów.

Pierwszy z nich: „System informacji miejskiej dla Miasta Sopotu” oparty był na intensywnych konsultacjach społecznych i wnikliwej analizie potrzeb związanych z funkcjonowaniem miasta. Odwołując się do tytułu tej części autoreferatu habilitant podszedł do poważnego zlecenia bardzo odpowiedzialnie. Miasto to system, więc jego identyfikacja też na systemie oparta być winna. Jak najbardziej słusznym wydawało się być stworzenie stref, których inspiracją był sposób i intensywność przemieszczania się po mieście zarówno mieszkańców, jak „elementu napływowego”, czyli turystów. Kluczową dla całego przedsięwzięcia była typografia, która, jak często w podobnym przypadkach bywa, zawierała szereg kompromisów łączących czytelność, spuściznę miejsca i ergonomię. Krój FF Quadraat Sans, który został wybrany do tej realizacji jak najbardziej odpowiadał stawianym przed nim wyzwaniom. Rola projektanta w tak rozległym zleceniu powinna polegać też na świadomości technologicznej związanej z wykonaniem wszystkich komponentów wchodzących w skład identyfikacji – tak też się stało. Dr Adama Świerżewski brał udział w decyzjach związanych z wyłonieniem wykonawcy całego przedsięwzięcia poddając analizie zarówno jakość, jak i trwałość poszczególnych elementów. W moim odczuciu ten kompleksowy projekt budzi zaufanie, co jak wynika z opisu w autoreferacie, miało potwierdzenie w akceptacji mieszkańców.

Drugą z prezentowanych prac był „System identyfikacji wizualnej jednostek organizacyjnych i spółek Miasta Gdańska oraz jednostek samorządowych Województwa Pomorskiego”.

Ważnym aspektem z punktu widzenia funkcjonalności była w pierwszym projekcie analiza struktury podmiotów podlegających miastu oraz ich powiązania pod względem hierarchii. W tworzeniu tej identyfikacji poza habilitantem i prof. Sławomirem Witkowskim były zaangażowane grupy studentów. To bardzo śmiały, ale też wartościowy z perspektywy edukacyjnej zamysł poszerzający horyzonty twórcze i doświadczenie młodych projektantów. W efekcie powstał system inspirowany symbolami heraldycznymi miasta zsynchronizowany z wyrazistą typografią. Na uznanie zasługuje fakt,

że Projekt SIMG został uznany za wybitne osiągnięcie naukowe gdańskiej ASP podczas procesu ewaluacji oraz wyróżniony jako jeden z czterech projektów o szerokim wpływie społecznym.

System identyfikacji wizualnej jednostek samorządowych Województwa Pomorskiego zaczął powstawać w roku 2018 i prace nad nim cały czas trwają. Oparty on jest ponownie na współpracy ze studentami i dogłębnej analizie schematów łączących podmioty w strukturach urzędowych. Dużym wyzwaniem, poza „ujarzmieniem” rozbudowanej sieci administracyjnej było wtopienie w nowy system już istniejących znaków graficznych jednostek kultury.

Kolejnym projektem w ramach prezentowanego zestawu habilitacyjnego była kampania wprowadzająca segregację odpadów na terenie Gdańska. Jej celem było przede wszystkim przekazanie informacji o zmianach w przepisach związanych z recyklingiem oraz wdrożenie atrakcyjnej kampanii wspierającej proces segregacji odpadów. Na duże uznanie zasługuje kluczowa koncepcja, która polegała na skoncentrowaniu działań uświadamiających na oryginalnej grupie transmitującej, a mianowicie na uczniach pierwszych klas szkół podstawowych. Ten pomysł wygenerował niekonwencjonalne podejście do formy graficznej. Bazowała ona na postaci tzw. *brand hero*, czyli Super Sortera odwołującego się do popkulturowego modelu superbohatera. Fakt, że kampania odniosła sukces jest dowodem na to, że dr Adama Świerzewski podchodzi do idei projektowania bardzo szeroko, praktycznie i, właśnie [sic], odpowiedzialnie.

„Art'em all”, to czwarta pozycja projektowa, czyli promocja dużej wystawy studenckiej prezentowanej poza murami gdańskiej uczelni. Po raz kolejny dr Adam Świerzewski swoje działania oparł na pracy zespołowej. To nowoczesne i „empatyczne” podejście dało szansę na stworzenie wizji ujednolicenia przekazu w kontekście różnorodności struktur ASP. Odważnym, ale uzasadnionym krokiem było wcielenie do wystawy prac studenckich na różnych poziomach kształcenia – miało to skorygować stereotyp pokutujący wśród kandydatów na studia o niedostępności Akademii. Wystawa „Art'em all” w przestrzeni Plenum w dawnej stoczni gdańskiej zyskała ciekawą oprawę wizualną opartą na oszczędnej kolorystyce, dynamicznym znaku i rozwiniętej warstwie typograficznej. Cel, czyli szeroko zakrojona promocja ASP poszerzająca zakres jej odbiorców oraz dostępność został zrealizowany o czym świadczy bardzo wysoka frekwencja podczas wydarzenia.

„Na rynek, na ratunek! Regeneracja Rynku w Oliwie” był projektem dotyczącym odświeżenia wizerunku oliwskiego targowiska. Praca projektanta miała na celu stworzenie ogólnodostępnej przestrzeni dla ludzi, przestrzeni prowokującej do działań z obszaru kultury i handlu. Ważnym wątkiem tego przedsięwzięcia było zaangażowanie lokalnej społeczności w proces rewitalizacji i ożywienia przestrzeni targowych. Jak wynika z opisu dr Adam Świerżewski traktując swoje działanie jako projekt partycypacyjny inspirował się koncepcją *community based design* stworzoną przez amerykańskiego projektanta Dona Normana. Rozległy zespół roboczy oparty na Stowarzyszeniu Inicjatywa Miasto, Politechnice Gdańskiej oraz Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku stworzył nowoczesną i przejrzystą koncepcję opartą na inspiracjach z wielu dziedzin nauki i sztuki. W efekcie powstała ciekawa identyfikacja wizualna miejsca wnosząca nowoczesność, ale też z szacunkiem odnosząca się do tradycji.

Poza lokalnym wymiarem „Na rynek, na ratunek!” zaczął stymulować aktywność projektową w innych miejscach w Polsce, które borykały się z podobnym problemem – degradacji tradycyjnych przestrzeni handlowych.

Ostatnią pozycją w prezentacji dzieła habilitacyjnego dr Adama Świerżewskiego jest „Identyfikacja wizualna dla Akademii Wychowania Fizycznego i Sportu w Gdańsku”. Ze względu na silną i wieloletnią pozycję tej jednostki na mapie innych polskich uczelni o analogicznym profilu projektant nie zdecydował się na stworzenie zupełnie nowego znaku, ale wykonał tzw. rebranding bazując na głównych motywach znaku już istniejącego. W nowym logo kluczową rolę odegrała silna typografia okalająca sygnety odnoszący się do motywu z herbu miasta. Uważam, że to dobry wybór zachowujący skojarzenia z miejscem i poprzednim znakiem, ale też oferujący nowoczesną, przykuwającą uwagę formę podbitą wyrazistą kolorystyką. Dodatkowym elementem identyfikacji stały się hasła zespolone z tłem graficznym. Pomimo tego, że pewne zastrzeżenia budzi we mnie wykorzystany w tym koncepcie krój pisma, to sama „agitująca” idea wydaje się jak najbardziej słuszna.

Działalność dydaktyczna i organizacyjna

Dr Adam Świerżewski, to postać aktywnie działająca na polu dydaktyki, popularyzatorstwa i organizacji. W swojej kilkunastoletniej pracy na rzecz Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku prowa-

dził zajęcia w pracowniach: Projektowania Graficznego, Wiedzy o działaniach i strukturach wizualnych, Projektowania Znaków, Identyfikacji Wizualnej, responsywnego budowania tożsamości wizualnych, Identyfikacji Wizualnej – Projektowania Systemowego.

W trakcie swojej działalności dydaktycznej Dr Adam Świerżewski był promotorem ponad 60 dyplomów licencjackich i ponad 20 dyplomów magisterskich. Na uwagę zasługuje też jego ponadprzeciętny dorobek związany z aktywnością organizacyjną na gdańskiej ASP, na który składają się między innymi: funkcja Prorektora ds. Promocji i Współpracy (od 2020), stanowisko szefa Biura Promocji (od 2020), członkostwo w Komisji Negocjacyjnej ws. komercjalizacji przestrzeni ASP w Gdańsku (2022), członkostwo w Komisji Zarządzania Prawami Własności Intelektualnej ASP (2020), czy nadzorowanie nad projektami Erasmus (od 2021). Dr Adam Świerżewski był dwukrotnie członkiem komisji konkursowych: w konkursie na znak graficzny 100. rocznicy pierwszego posiedzenia Senatu II RP (2021), oraz w konkursie na znak graficzny Uniwersytetu Gdańskiego (2021). Uzupełnieniem jego pracy organizacyjnej i dydaktycznej na rzecz ASP była aktywność zewnętrzna, na którą składało się m.in. prowadzenie warsztatów dla dzieci (2016–2017), prowadzenie warsztatów z projektowania graficznego na Akademii Sztuki w Tbilisi (2022), kuratela wystaw, np.: Wystawy studenckich plakatów filmowych w Gdyńskim Centrum Filmowym (2017), wystaw: „100 x Propaganda”, „101 x Propaganda” (2018, 2020), wystawy „ART’EM ALL!”, (2021, 2022).

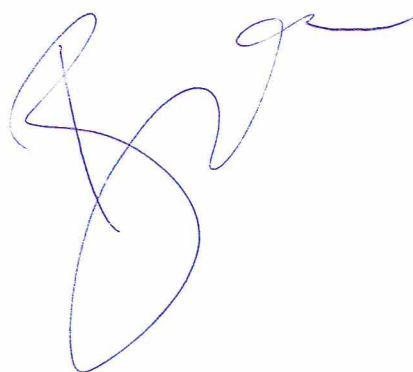
Konkluzja

Bardzo często w tekście dr Adama Świerżewskiego pojawia się słowo „odpowiedzialność”. I słusznie – projektant musi być odpowiedzialny, bo jego działania stymulują aktywność społeczną, wyznaczają kierunek zmian, nierzadko inspirują. Grafika użytkowa powinna uzdrawiać przestrzeń publiczną, budzić świadomość tego, co wartościowe, ale też prowokować do walki ze złym komunikatem.

W autoreferacie czytamy: „... kluczowa dla mnie jest właściwie zdefiniowana marka jako naczelny, determinujący klarowną komunikację parametr procesu projektowego.”

Dr Adam Świerzewski zaprezentował swój dorobek artystyczny, dydaktyczny i organizacyjny w czytelnym, szczegółowym i dobrze zaprojektowanym autoreferacie. Jego deklaracja twórcza oparta rzetelną dokumentacją i dobrze napisanym tekstem jest wiarygodna i przekonująca. Na uwagę zasługuje konsekwentnie budowana postawa grafika–projektanta oparta na analizie procesu kreowania tożsamości wizualnej. Habilitant w oryginalny i przekonujący sposób opisuje symbiozę między formą graficzną a systemem, który doprowadza ją do osiągnięcia celu w postaci zaufania i poszerzania percepcji odbiorcy. Jego dorobek powiązany z przestrzenią Trójmiasta wpłynął na postrzeganie dizajnu graficznego jako skutecznego narzędzia porządkującego i modyfikującego komunikat wizualny.

Podsumowując wszystkie pozycje zawarte w dostarczonej mi dokumentacji, zgodnie z wymogami formalnymi stwierdzam, że praca dr Adama Świerzewskiego wskazana jako dzieło habilitacyjne spełnia warunki określone w art. 219 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (tekst jedn. Dz.U. z 2022 r. poz. 574, z późn. zm.). W związku z powyższym wnoszę do Rady Dyscypliny Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku o podjęcie uchwały o nadaniu dr Adamowi Świerzewskiemu stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie sztuki, dyscyplinie sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki.

A handwritten signature in blue ink, consisting of several overlapping loops and a long horizontal stroke extending to the right.

